

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

***ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАПОБІГАННЯ
ЗМІНИ КЛІМАТУ В ЄС***

Головко Л.

Disclaimer - The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Правове забезпечення зміни клімату в ЄС

ОСНОВНІ НАПРЯМИ

- Підписання Рамкової конвенції ООН про зміну клімату
- Рішення Ради 2002/358/ЄС
 - 1) моніторинг антропогенних викидів та абсорбції парникових газів;
 - 2) Європейська система торгівлі викидами;
 - 3) скорочення викидів в галузі енергетики (енергозбереження, енергоефективність, відновлювальні джерела енергії);
 - 4) зменшення викидів у секторах, які не охоплюються торгівлею викидами (транспорт, будівництво, сільське господарство, відходи);
 - 5) спеціальні заходи з обмеження фторованих парникових газів;
 - 6) адаптація до зміни клімату;
 - 7) збалансоване управління земельними та лісовими ресурсами;
 - 8) розвиток іновацій та низьковуглецевих технологій.

Директива № 2010/75/ЄС про промислові викиди (комплексне запобігання і контроль забруднень)

- Система інтегрованого дозволу для викидів
- Найкращі з доступних технологій чи методи здійснення діяльності:
- «Найкращі» – «найбільш дієві з точки зору досягнення високого загального рівня захисту довкілля в цілому»;
- «Доступні» – «розроблені в масштабі, який дозволяє впровадження у відповідному секторі промисловості за практично здійснених економічних і технічних умов із урахуванням їх вартості та переваг»;
- «Технології та методи управління» – «технології, що використовуються, так і те, яким чином об'єкт спроектовано, побудовано та яким чином здійснюється його технічне обслуговування, експлуатація та виведення з експлуатації».

Регламент 525/2013/ЄС

про механізм моніторингу та звітності про викиди парникових газів та про надання іншої інформації на національному рівні та рівні Союзу, що стосується змін клімату

виконує комплекс функцій і тримається на обов'язках держав-членів ЄС:

- 1) здійснювати облік антропогенних викидів парникових газів та їх абсорбції поглиначами, і звітувати про них перед Комісією ЄС;
- 2) забезпечувати ведення національних кадастрів парникових газів;
- 3) підтримувати ведення електронного реєстру вуглецевих одиниць;
- 4) здійснювати періодичну оцінку прогресу країн-членів ЄС щодо виконання кількісних зобов'язань зі скорочення викидів.

Кліматично-енергетичний пакет ціль «20-20-20»

скорочення викидів парникових газів відповідно до цільових показників:

- на 20% завдяки розвитку відновлювальної енергетики згідно з Директивою 2009/28/ЄС Європейського Парламенту та Ради про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел,
- на 20% – завдяки функціонуванню Європейської системи торгівлі викидами згідно з Директивою 2009/29/ЄС,
- на 20% – шляхом підвищення енергоефективності та енергозбереження, у тому числі на 10% завдяки Рішенню №406/2009/ЄС
- та знешкодження викидів завдяки низьковуглецевим технологіям, в тому числі вловлюванню і захороненню двоокису вуглецю згідно з Директивою 2009/31/ЄС

Використання відновлюваної енергії

- є предметом регулювання Директиви 2009/28/ЄС Європейського парламенту і Ради ЄС про забезпечення використання енергії з відновлювальних джерел
- до 2020 року частка відновлювальних джерел в Європейському Союзі має становити 20% загального споживання енергії, зокрема 10% у транспортній галузі.
- Держави мають розрахувати свою цільову частку відновлювальної енергії за правилами статей 5 – 11 Директиви, та визначити її в національному плані дій з відновлюваної енергетики разом із процедурами реалізації.
- Нові установки, введені в дію з 1 січня 2008 року, що виробляють біопаливо для транспорту, електроенергії, опалення чи охолодження, мають забезпечувати скорочення викидів парникових газів на 35% у порівнянні з використанням традиційного палива.
- Імплементация забезпечується національним законодавством країн ЄС щодо порядку екологічної сертифікації біомаси та аудиту діяльності, пов'язаної із заготівлею, виробництвом, переробкою та постачанням біологічної сировини.

Європейська система торгівлі викидів

- розширила сферу своєї дії на нові види діяльності (вловлювання, транспортування та геологічне захоронення двоокису вуглецю, авіаційний транспорт, виробництво алюмінію, хімічна промисловість), та інші, крім CO₂, викиди парникових газів;
- щорічне зменшення загальної кількості дозволів лінійним шляхом щонайменше на 1,74% дозволів, випущених відповідно до рішення Комісії ЄС так, щоб забезпечити скорочення кількості безоплатних дозволів до 30% у 2020 р. і припинення до 2027 р.
- Директивою встановлено обов'язок цільового використання державами принаймні 50% доходів від продажу дозволів на аукціоні на виконання екологічних заходів

Effort sharing decision

- Рішення №406/2009/ЄС про розподіл зусиль держав-членів ЄС у скороченні викидів парникових газів
- визначаються щорічні обов'язкові цілі скорочення викидів парникових газів держав-членів ЄС відносно кількості викидів у 2005 році з тим, щоб до 2020 року зменшити їх на 10%.
- способи досягнення скорочень держави обирають самостійно, однак ті, що становлять загальний інтерес, врегульовані спеціальними директивами ЄС: про маркування та стандартизацію інформації про енергоспоживання енергетичної продукції № 2010/30/ЄС, про стандарти енергоефективності нових будівель № 2010/31/ЄС, про підтримку екологічно чистого та енергоефективного громадського транспорту № 2009/33/ЄС, про когенерацію № 2004/8/ЄС, та інші.

Директива 2009/31/ЄС від 23.04.2009 р. про геологічне захоронення двоокису вуглецю

- предметом є відносини щодо вловлювання і постійної ізоляції CO₂ такими способом, щоб попередити, а там, де це неможливо, максимально усунути негативні ефекти і будь-який ризик для навколишнього середовища і людини;
- критерії та вимоги до вибору місця захоронення вуглецю визначаються з урахуванням екологічного впливу проекту, лише за умови відсутності при його використанні істотного ризику витоку або іншого ризику для навколишнього середовища і здоров'я людини (ст. 4);
- Директива детально регламентує правові підстави розподілу відповідальності оператора і держави протягом всього життєвого циклу проекту до та після його закриття (50-70 років);
- відповідальність за місцевий вплив на довкілля за цією діяльністю охоплюється Директивою 2004/35/ЄС про екологічну відповідальність за попередження та ліквідацію шкоди, заподіяної навколишньому середовищу, а шкода, завдана здоров'ю та власності підлягає компенсації за національним законодавством.

- скорочення, використання, утилізації та знищення викидів фторованих парникових газів, врегульоване Регламентом №842/2006 від 17.05.2006 р. про деякі фторовані парникові гази ("F-gas Regulation"), який залежно від маси і виду цих речовин встановлює два способи регулювання: 1) заборону використання шляхом заміщення; 2) запобігання витокам цих газів від обладнання, що їх містить.
- особлива увага відводиться декарбонізації транспорту, що ґрунтується на включенні авіаційного транспорту до системи торгівлі викидами, розробці заходів щодо регулювання викидів міжнародного морського транспорту, стандартах викидів CO₂ для нових легкових автомобілів, інформуванні громадськості про економію пального і викиди CO₂ в легкових автомобілях, екологізації громадського транспорту, підвищенні якості пального шляхом зменшення вмісту CO₂, його заміщення біопаливом тощо.

Раціональне управління існуючими лісами

- резервування особливо цінних лісових територій;
- відновлення лісів на заболочених, малопродуктивних, деградованих та безгосподарних територіях;
- безперервне лісогосподарське управління;
- попередження лісових пожеж;
- посилення біологічного різноманіття лісових екосистем

Європейська зелена угода

- це зелена карта для створення сталої економіки Європейського Союзу шляхом перетворення кліматичних та екологічних проблем на можливості у всіх сферах політики, забезпечення обґрунтованості та всеохопності переходу.
- Європейська зелена угода впроваджує Дорожню карту з такими ключовими діями:
- підвищення ефективного використання ресурсів шляхом переходу до «чистої» циркулярної економіки;
- відновлення біорізноманіття та зменшення забруднення.
- Основою Зеленої угоди є Кліматичний закон, який на законодавчому рівні закріплює зобов'язання досягти нульового показника викидів парникових газів до 2050 року.

Основні пункти «Чистої енергії»:

- Зробити пріоритетом енергоефективність і розвивати енергетичний сектор, заснований на відновлюваних джерелах енергії;
- Об'єднання енергетичних систем та інтегрування у систему поновлювальних джерел енергії;
- Просування інноваційних технологій та сучасної інфраструктури;
- Підвищення енергоефективності продуктів;
- Декарбонізація газовидобувної галузі та сприяння інтеграції між секторами економіки;
- Розширення прав і можливостей споживачів енергії та допомога країнам-членам у подоланні енергетичних криз;
- Посилення транскордонного та регіонального співробітництва задля поширення альтернативних джерел енергії;
- Просування енергетичних стандартів та технологій ЄС на глобальний рівень;
- Розвинення потенціалу морської вітроенергетичної галузі

Стале виробництво

- стимулювання розвитку нових ринків кліматично-нейтральних і відновлювальних продуктів;
- декарбонізація та модернізація енергоємних виробництв, таких як металургія та цементна промисловість;
- пріоритетом буде повторне використання матеріалів до їх утилізації;
- до 2030 року всі пакувальні матеріали, які використовуються в ЄС будуть відновлювальні;
- буде запроваджено цифровий контроль, який передбачає моніторинг забруднення води та повітря, стеження й оптимізацію співвідношення між енергетикою та використанням природних ресурсів

Будівництво та модернізація

- Рівень цін на різні джерела енергії повинні стимулювати до вибору будівництва енергозберігаючих будівель;
- Проектування будівель має відповідати засадам відновлювальної економіки;
- Збільшення цифрових технологій;
- Збільшення кліматично-перевірених будівель;
- Суворе дотримання правил щодо екологічних показників будівель

Стала мобільність

- На транспорт припадає чверть викидів парникових газів в ЄС, і вони продовжують зростати. Зелена угода спрямована на зменшення цих викидів на 90% до 2050 року;
- збільшення перевезень морським та залізничним транспортом;
- скорочення авіаційних викидів до 10%;
- запровадження суворіших стандартів забруднення автомобілями, зменшення забруднень у портах ЄС, покращення якості повітря поблизу аеропортів

Біорізноманіття

- Європейська Комісія представить Стратегію біорізноманіття до березня 2020 року;
- Будуть внесені пропозиції щодо зелених європейських міст та збільшення біорізноманіття в межах міст;
- Стратегія «Від лану до столу» працюватиме над зменшенням вмісту хімічних добрив у агрокультурах;
- Європейська Комісія підготує нову Лісову стратегію ЄС, яка передбачатиме висадку нових дерев та відновлення пошкоджених ділянок лісів.

Від сільськогосподарського виробництва до кінцевого споживача

- 40% Спільної сільськогосподарської політики має сприяти кліматичним заходам;
- 30% фонду морського та рибного господарства має сприяти досягненню кліматичних цілей;
- Навесні 2020 року Комісія представить стратегію «Від лану до столу»;
- Зменшення залежності від використання хімічних добрив у вирощуванні та виробництві продукції;
- Стратегія сприятиме досягненню кругової економіки - від виробництва до споживання: більш ефективні системи виробництва продуктів харчування, більш стійкі процеси переробки та транспортування, краще зберігання та пакування, здорове споживання та зменшення відходів

Усунення забруднення

- план із повної відмови від забруднень задля збереження чистоти повітря, води та ґрунту;
- збереження біорізноманіття;
- зменшення забруднення мікропластиками та фармацевтичними препаратами;
- перегляд стандартів якості повітря відповідно до керівних принципів Світової організації охорони здоров'я;
- зменшення забруднення від великих промислових установок;
- Захист громадян від небезпечних хімікатів у новій хімічній стратегії для сталого та вільного від токсинів навколишнього середовища